

2.

Koncz Péter: A Szent István Egyetem hallgatóinak visszajelzései a külföldi tanulással és munkavállalással kapcsolatban

Abstract

At the Szent István University the current and graduated students were surveyed about their studying and working experiences in abroad. Although, 18% of the students were planning to study at a foreign University, only 4.3% of the current and 5.7% of the graduated students succeeded. This rate of mobility is lower than the average for the EU (10-15%), however it is higher than for Hungary (2%) among university students. The wish also surpasses the reality considering the working plans and completed visits to abroad. According to the survey, 6.2% of the graduated and 12.4% of the current students worked out of the country, although 30% desired. The University holds the potential to clarify these dreams. Half of the students are seeking for a better information system which would provide valuable sources about the studying and working opportunities in abroad. I believe that exchanging students and ideas between Hungary and the world improves and liberates the mind.

Keywords: working, studying abroad, scholarship, employment, graduate tracking system

Koncz Péter, Szent István Egyetem – Növénytan és Ökofiziológiai Intézet, biológus PhD hallgató; Memorial University – Biology Department (Kanada), biológus MSc hallgató, pkoncz@gmail.com

Bevezetés

Miért (nem) megyünk külföldre tanulni és dolgozni? Miért (nem) jövünk vissza? A miért kérdésekre nincs egységes válasz, hiszen az utazás mindenkinek a saját személyes egyéni döntése. Viszont a lehetőség bárki számára adott. Azok számára legalábbis, akiknek van internet elérhetősége és egy oda/vissza érvényes fapados repülőjegye. Idehaza igen sokaknak nehéz boldogulniuk, ugyanakkor külföldön külföldi marad az ember... Az el- illetve hazavágyódásból fakadó érzelmeket, indíttatásokat, a külföldi való tanulásból és munkavállalásból származó személyes és állami szinten jelentkező hozadékokat, illetve veszteségeket szükséges, ugyanakkor nehéz számszerűsíteni.

Kik, miért mennek, mennének külföldre tanulni, dolgozni? Hogyan értékelik az egyetemi diákok a külföldi ösztöndíj lehetőségeket? Vajon a külföldről visszatért diákok, dolgozók többet keresnek itthon, vagy az is elég, ha az ember tapasztalatokban lett gazdagabb? Megkerülhetetlen kérdés, minek képeztetni valakit itthon állami pénzen, ha tudását külföldön hasznosítja? A kérdés megválaszolásakor ne felejtjük el, hogy hazánkba is érkez-

nek külföldiek, akik tanulmányaikat, munkáikat befejezve később visszatérnek otthonukba, de költségtérítés, fogyasztás formájában pénzüket itt hagyják!

Napjainkban egyre fontosabbá válik a munkaerőpiacon a mobilitás, a folyamatos tanulási és az új kihívásokkal való szembenézési, illetve a gyors alkalmazkodási képesség. Nem ritka, hogy oda kell költözni, és olyan munkát kell elvállalni, ahol, ami éppen van... Az oktatási rendszerek számára ugyan nagyon nehéz, ám nélkülözhetetlen a fluktuáló munkaerő piaci igényekhez alkalmazkodni. Tény, hogy külföldön számos olyan képzés, munkahely elérhető, amely itthon nem. A kívánt képzés vagy munkahely megtalálásában pedig egy országhatár nem lehet gond! Ugyanakkor egy másik ország, másik nyelv ismeretével valóssággal új világok nyílhatnak meg előttünk. Ehhez a nyelvismeret mellett nem csak motiváltság, nyitottság, de természetesen lehetőségek is szükségesek. Vajon a külföldi tanulás és munkavállalás folyamatában melyek a leginkább segítő, illetve akadályozó tényezők a Szent István Egyetemen?

Az ország más egyetemeihez hasonlóan a Szent István Egyetemen is

alkalmazott Diplomás Pályakövető Rendszer kiváló lehetőséget nyújt arra, hogy közelebbi képet alkossunk a külföldi tanulásról és munkavállalásról az egyetem aktív és végzett hallgatóinak visszajelzései alapján. A Diplomás Pályakövető Rendszer nem titkolt célja, hogy nyomon kövessük az egyetem oktatási hatékonyságát a diákok képzés alatti és azt követő pályájuk értékelése alapján.

A rendszer keretében különböző időpontokban megkérdezték a volt és jelenlegi diákokat a külföldi tanulási és munkavállalási szokásaikról, illetve értékeltették az egyetem által nyújtott lehetőségeket. Jelen tanulmány a számos pontra kiterjedő kérdőív külföldi tanúlással és munkavállalással kapcsolatos részeit dolgozza fel, összegzi az eredményeket és javaslatokat fogalmaz meg a diákok, oktatók és egyetemi szervezetek számára a további hatékony külföldi tanulás és munkavállalás érdekében.

Módszerek

A Szent István Egyetem különböző időpontokban végzett felméréseket a Diplomás Pályakövető Rendszer keretében az Egyetem aktív és végzett hallgatóinak körében. A felmérések követ-

ték a Diplomás Pályakövető Rendszer országosan standardizált módszerét, amelyet az Educatio Kht. dolgozott ki, ugyanakkor kiegészültek az egyetemre specifikus kérdésekkel is. Az adatfelvételre mind az aktív, és a végzett hallgatók esetében is 2010 és 2011 tavaszán, továbbá a végzett hallgatóknál még 2010 őszén is sor került. Az aktív hallgatók körében a kérdőív elsősorban a motiváltságra, míg a végzett hallgatók esetében a pályán való sikeres elhelyezkedésre fókuszált. A végzett hallgatók 2007 és 2010 között fejezték be tanulmányaikat. 2011-ben az Egyetemen tanuló külföldi diákokkal is készült egy felmérés, így az összesített, kiértékelhető adatbázis 7310 alanyból állt.

Jelen tanulmány a kérdőívben szereplő külföldi tanúlással és munkavállalással kapcsolatos kérdéseket dolgozza fel, továbbá összehasonlítóképpen kiegészül a külföldi diákok körében elvégzett felmérések eredményeivel. A kérdőívek során az alábbiakra keresték a választ:

Külföldi tanúlással kapcsolatos kérdéscsoport:

- Tanulmányai alatt részt vett-e külföldi képzésben, ösztöndíjban? / A

kérdőív alapjául szolgáló felsőfokú tanulmányai alatt, a végzettség megszerzése előtt tanult-e hosszabb-rövidebb ideig külföldön?

- Összeadva hány hónapot tanult összesen külföldön?
- Milyen országokban tanult?
- Milyen finanszírozással tanult ekkor külföldön?
- Tervezi-e, hogy legalább egy szemesztert külföldön is fog tanulni?
- Mennyire volt megelégedve a külföldi ösztöndíj-lehetőségekkel?
- Az Egyetemen mekkora figyelmet fordítottak a külföldi ösztöndíj-lehetőségekről való tájékoztatásra?

Külföldi munkavállalással kapcsolatos kérdéscsoport

- Dolgozott Ön hosszabb-rövidebb ideig külföldön?
- Mekkora szerepet játszott, abban hogy ide jött tanulni, hogy ezt a szakot választotta az, hogy ezzel a végzettséggel külföldön is könnyebb munkát találni?
- Tervezi-e, hogy a diploma megszerzése után külföldön (is) fog hosszabb-rövidebb időre munkát vállalni?
- Melyik országba?

- Melyik idegen nyelvet használja rendszeresen jelenlegi (hazai) munkahelyén?

A kapott elsődleges adatbázis kérdéscsoportokra specifikus feldolgozást az SPSS programmal végeztem el. A kérdésekre kapott válaszok az adott változón belüli gyakoriságokra vonatkoznak (%), a kiértékelhető válaszok arányában. 70% alatti válaszadási arányt reprezentáló eredmény a tanulmányban nem szerepel.

A tanulmányban alkalmazott rövidítések:

ABK	Alkalmazott Bölcsészeti Kar
AOTK	Állatorvos-tudományi Kar
EKI	Egészségtudományi és Környezetegészségügyi Intézet
GTK	Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar (ideértve BKH is)
GK	Gazdasági Kar
GEK	Gépészmérnöki Kar
MKK	Mezőgazdaság- és Környezet-tudományi Kar
PK	Pedagógiai Kar
VKK	Víz- és Környezetgazdálkodási Kar
Ybl	Ybl Miklós Építéstudományi Kar
SZIE	Szent István Egyetem; összevonva a Karokat

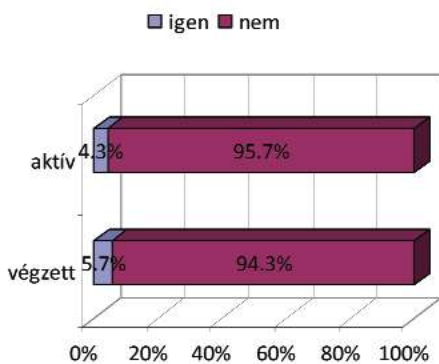
Tanulás külföldön

Tanulmányai alatt részt vett-e külföldi képzésben, ösztöndíjban?

Az összesített kérdőívek alapján a Szent István Egyetem végzett hallgatóinak 5,7%-a, míg aktív hallgatóinak 4,3%-a vett részt külföldi képzésben, ösztöndíjban (2010, 2011-es felmérések). Ez az arány a különböző időpontokban készült kérdőívek között a teljes Egyetemet tekintve (SZIE) nem különbözik jelentősen. Az egyes karok kiutazóinak arányaiban ugyanakkor jelentősek az eltérések.

A karok közül a kiemelkedően a legtöbb hallgató az Állatorvos-tudományi Karról tanult külföldön, összesítve az éveket és a végzett, illetve az aktív hallgatókat átlagosan 19%-uk (1. ábra). Ezzel szemben legkevesebben

1. ábra Tanulmányai alatt részt vett-e külföldi képzésben, ösztöndíjban (2010, 2011)?

az Egészségtudományi és Környezetegészségügyi Intézetből (2,5%), illetve a Gazdasági Karról (3,3%) vettek részt külföldi képzésben. Egyes karokról bizonyos években kiugróan sokan vettek bele külföldi tanulmányokba. Így pl. kimagaslik a karok közül Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar 2010-es tavaszi felmérése (17,7%), a Pedagógiai Kar 2010-es őszi felmérése (19,6%), továbbá a Gépészmérnöki Kar 2011-es tavaszi felmérése (13,3%) során megkérdezett végzett hallgatóinak kiutazási aránya.

A különböző időpontok felméréseit összevonva (2010-2011 tavaszi és őszi felmérések) tovább elemezhető a külföldi képzésben, ösztöndíjban részt vettek átlagos megoszlása tagozat, végzés éve, neme, finanszírozási és képzési formák szerint. A külföldi képzésben, ösztöndíjban részt vett végzett hallgatók $90,2\% \pm 10,7\%$ -a volt nappalis, míg csupán $9,8\% \pm 10,7\%$ -a vett részt levelező, távoktatás vagy esti tagozatos képzésben. Aktív hallgatók esetében ez az arány hasonló ($79,6 \pm 41,2\%$, illetőleg $20,4 \pm 12,2\%$). Figyelemre méltó, hogy jóval több államilag támogatott végzett és aktív hallgató utazott külföldre ($84,8 \pm 5,2\%$, $80,8 \pm 43,7\%$) szemben a költségtérítés

képzésben részt vett hallgatókkal (végzett: $13,4 \pm 7,2\%$; aktív: $19,2 \pm 7,4\%$). Érdekes, hogy a végzett hallgatók közül sokkal több nő ($79,2 \pm 10,2\%$), mint férfi ($27,1 \pm 10,2\%$) mert belevágni külföldi utazásba. Ugyanakkor ez az arány a jelenleg is tanulásaikat folytató hallgatóknál kiegyenlítettebb (nők: $59,3 \pm 28,7\%$; férfiak: $40,8 \pm 18,2\%$). Képzési formák szerint a végzett hallgatók közül elsősorban az egyetemi

képzésben ($65,1 \pm 5,7\%$), míg aktív hallgatók esetében a mester és alapképzésben tanuló hallgatók ($46,5 \pm 33,6\%$) közül kerültek ki nagyobb arányban (1. táblázat). Végül megállapítható, hogy a végzés éve szerint nem tapasztalható jelentős különbség a külföldön tanulók arányaiban (2007-ben $25,7 \pm 23\%$, 2008-ban $30,8 \pm 26,9\%$, 2009-ben $26,9 \pm 27,8\%$, míg 2010-ben $16,7 \pm 28,9\%$).

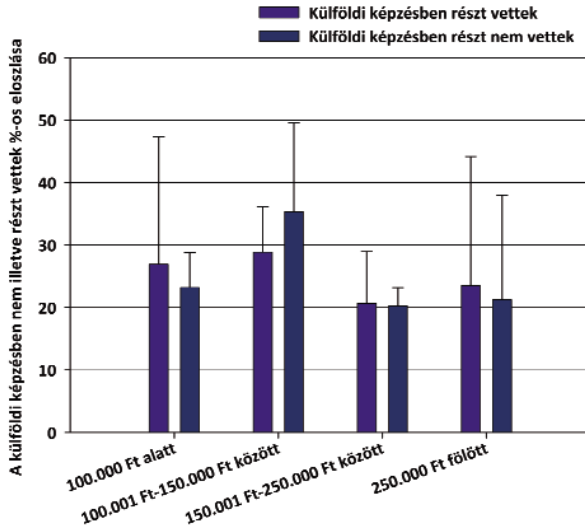
1. táblázat A külföldi képzésben, ösztöndíjban részt vettek megoszlása képzési formák szerint, az összevont 2010-2011 tavaszi és őszi felmérések alapján [\pm szórás]

Képzési forma	Végzettek átlaga	Aktívak átlaga
Alapképzés (BA/BSc)	$6,9 \pm 5,7\%$	$46,5 \pm 33,6\%$
Mesterképzés (MA/MSc)	$3,2 \pm 0,6\%$	$13,2 \pm 7,5\%$
Egységes, osztatlan képzés	$1,4 \pm 2,0\%$	$23,8 \pm 17,7\%$
Egyetemi képzés	$65,1 \pm 5,7\%$	$6,2 \pm 0,2\%$
Főiskolai képzés	$23,5 \pm 10,0\%$	$9,2 \pm 8,3\%$
Doktori képzés (PhD)		$1,3 \pm 1,8\%$
	100,0%	100,0%

Vajon a külföldi képzésben részt vett diákok, hogyan hasznosítják tudásukat itthon a munkaerőpiacon? Erre a kérdőív közvetve ad választ, amennyiben összehasonlítjuk a külföldi képzésben részt vett, illetve részt nem vett végzett hallgatók jelenlegi nettó, átlaga-

gos havi keresetét. Érdekes módon az adatok azt mutatják, hogy nincs jelentős eltérés a keresetekben, abban az esetben, ha valaki tudását külföldön kamatoztatta, majd pedig hazatért, hogy itthon folytassa munkáját (2. ábra).

2. ábra A külföldi képzésben részt vettek, illetve részt nem vettek gyakorisága jelenlegi átlagos nettó keresetük alapján, összevonva a 2010 tavasi, őszi, illetve a 2011-es tavasi felméréseket (±szórás)

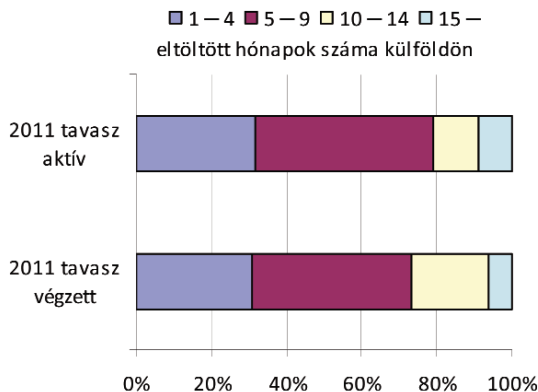

Összeadva hány hónapot tanult összesen külföldön?

A külföldön töltött összes tanulási idő viszonylag hosszú időszakokat ölel fel. Az esetek 30%-ban meghaladta a négy hónapot, 43%-ban pedig öt és

kilenc hónap közé esik (3. ábra). Az egy évet jóval meghaladó kint tartózkodók aránya a legkevesebb, 7% körüli. Az esetek többségében (80%) a diákok legalább egyszer egy teljes szemesztert töltöttek kint, míg 13% kettőt is.

3. ábra Összeadva hány hónapot tanult összesen külföldön? (A 2011-es felmérés adatai alapján)

Milyen országokban tanult?

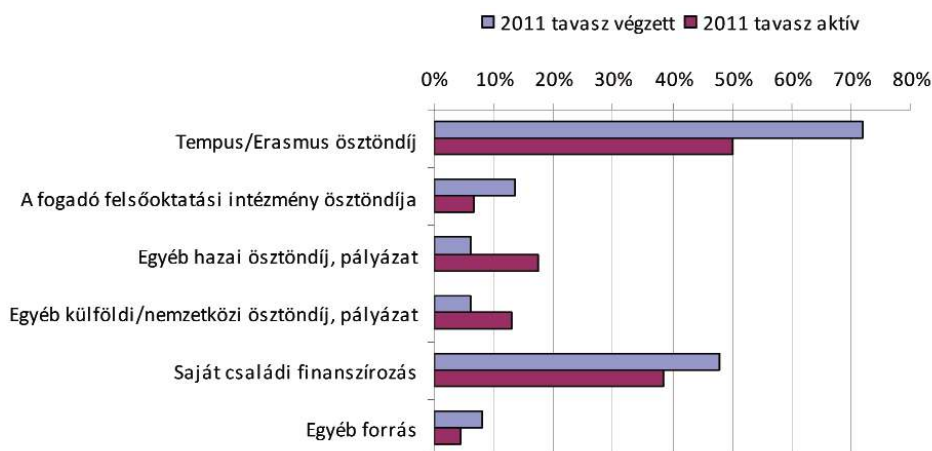
Külföldi célországok közül magasan a legnépszerűbb Németország, 20% fölötti részesedéssel mind az aktív, mind a végzett hallgatók körében (végzett és aktív hallgatók, 2011-es tavaszi felmérés). A célországok további helyezettjei, igen változatos képet mutatnak Kínától Finnországon keresztül egészen Máltáig, összesen 34 különböző ország fordult elő az összesített listán. 5% fölötti részesedési aránnyal a végzett hallgatók Ausztriába és Hollandiába, míg az aktív hallgatók szintén Hollandiába, továbbá az Egyesült Államokba, Angliába, Tö-

rökországba, Finnországba, illetve Oroszországba utaztak.

Milyen finanszírozással tanult ekkor külföldön?

A külföldi képzésben, ösztöndíjban részt vett hallgatók elsősorban a Tempus/Erasmus ösztöndíj segítségével látogattak külföldre (4. ábra). Az Erasmus ösztöndíj azonban sajnos önmagában nem bizonyult elégséges anyagi forrásnak. Számos diák jelentős mértékben kényszerült szülői, családi támogatást igénybe venni. Kevésbé jellemző az a kívánatos állapot, miszerint a fogadó intézmény vállalja a látogatók megélhetéséhez/tandíjához való hozzájárulást.

4. ábra A külföldi képzésben, ösztöndíjban részt vett aktív és végzett hallgatók (2011) finanszírozási forrásainak megoszlása (több forrás is megjelölhető volt)

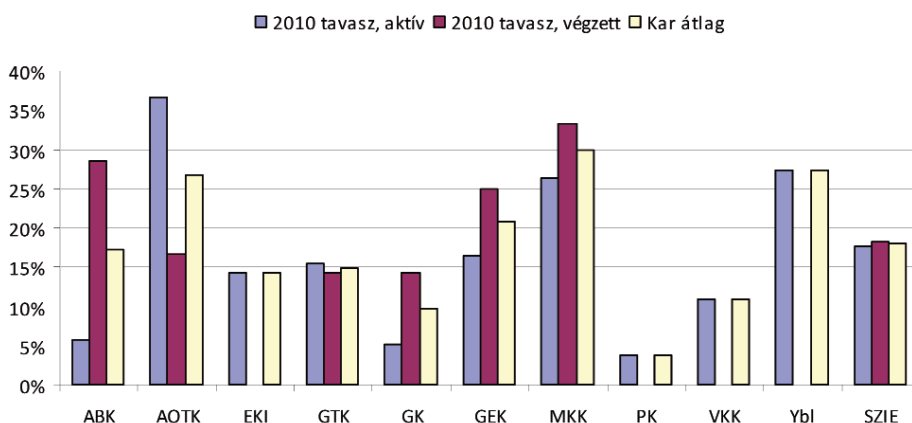

Tervezi-e, hogy legalább egy szemesztert külföldön is fog tanulni?

A jelenleg még nem végzett, illetve a végzett, de másod vagy harmad diplomájukat készítőik 18%-a szeretne külföldön tanulni (5. ábra). Ez jóval magasabb annál az 5 % körüli értéknél, mint ahányan átlagosan valóban kint is tanultak a felmérések szerint. Az egyes karokra bontva a vágyak szintén csak részben tükrözik a valóságot. Míg az Állatorvos-tudományi

Karon közel áll azon hallgatók aránya, akik szeretnék külföldre látogatni (15-35%) ahhoz, akik valóban ki is jutottak (10-40%), addig más karokon ez nem, vagy csak jóval kevésbé jellemző. Különösen nagy eltérés tapasztalható az Alkalmazott Bölcsészeti Kar, a Mezőgazdaság- és Környezet-tudományi Kar, a Gépészmérnöki Kar illetve az Ybl Miklós Építéstudományi Kar tervezett és magvalósult kiutazóinak arányában (5. ábra).

5. ábra Azok aránya, akik tervezik, hogy legalább egy szemesztert külföldön is fognak tanulni? (végzett hallgatók másod vagy harmad diplomájuk alatt)

Mennyire volt megelégedve a külföldi ösztöndíj-lehetőségekkel?

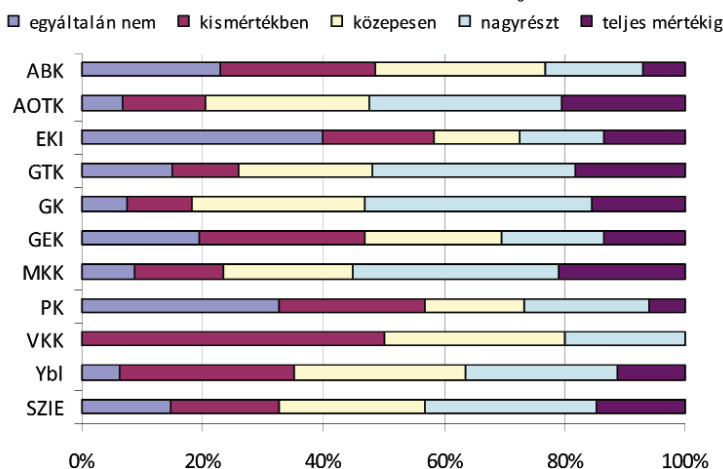
Mind a végzett mind az aktív hallgatók körében az Állatorvos-tudományi, a Gazdasági, a Gazdaság- és Társadalom-tudományi, illetve a Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar hallgatói vol-

tak a leginkább megelégedve a külföldi ösztöndíj lehetőségekkel, az összevont 2010-es és 2011-es felmérések alapján. Ezzel szemben a Pedagógiai Kar, az Egészségtudományi és Környezetegészségügyi Intézet, illetve az Alkalmazott Bölcsészeti Kar aktív és végzett hallga-

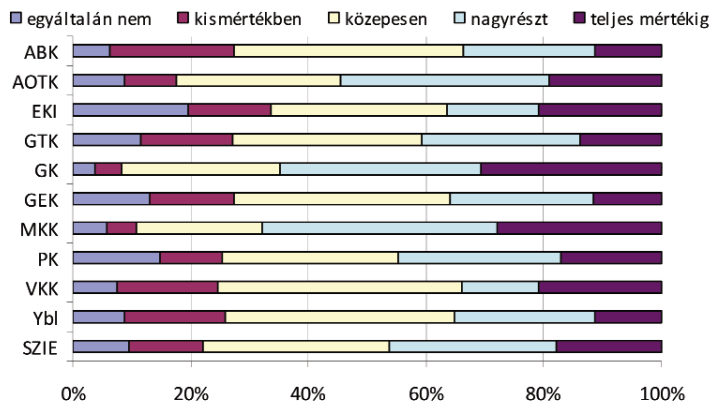
tói találták a legkevésbé megfelelőnek az Egyetem külföldi ösztöndíj lehetőségeit. Talán nem is véletlen, hogy a legtöbben éppen az Állatorvos-tudományi Karról, míg legkevésbé a Pedagógiai Karról és az Egészségtudományi és Környezetegészségügyi Intézetéről kerültek ki külföldre tanulni. A teljes egyetemet

tekintve (SZIE) a végzett hallgatók közel azonos mértékben voltak elégedetlenek és elégedettek a külföldi ösztöndíj lehetőségekkel. Figyelemre méltó ugyanakkor, hogy a jelenleg is a tanulóiraikat folytató diákok már inkább elégedettek a külföldi ösztöndíj lehetőségekkel (6. és 7. ábra).

6. ábra Mennyire volt megelégedve a külföldi ösztöndíj-lehetőségekkel?
Karonkénti bontásban (2010-2011 tavasz, végzettek)

7. ábra Mennyire volt megelégedve a külföldi ösztöndíj-lehetőségekkel?
Karonkénti bontásban (2011 tavasz, aktívák)

Az Egyetemen által nyújtott külföldi ösztöndíj-lehetőségekről eltérően vélekedtek a különböző tagozatokon, képzési és finanszírozási formákban tanult egyetemisták. Megállapítható, hogy azok a végzett hallgatók, akik nappali tagozaton, egyetemi, illetve egységes/osztatlan

képzésben és állami finanszírozásban vettek részt elégedettebbek a külföldi ösztöndíj lehetőségekkel, mint azok, akik levelező/esti/távoktatásban, mesterképzésben és költségtérítéses formában jártak egyetemre (2010-2011 tavaszi felmérések) (2. táblázat).

2. táblázat Mennyire volt megelégedve a külföldi ösztöndíj-lehetőségekkel (2010-2011 összevont tavaszi felmérések, végzettek)

	Egyáltalán nem	Kis mértékben	Közepesen	Nagyrészt	Teljes mértékig
Tagozat					
Nappali	10,8%	17,9%	24,9%	30,4%	16,2%
Levelező, esti táv	33,8%	16,2%	21,7%	21,8%	6,6%
Képzési forma					
Alapképzés (BA/BSc)	19,1%	17,2%	22,8%	26,6%	14,4%
Mesterképzés (MA/MSc)	17,2%	22,2%	15,0%	33,6%	12,2%
Egységes, osztatlan képzés	25,0%	25,0%	0,0%	50,0%	0,0%
Egyetemi képzés	9,9%	12,6%	22,5%	35,8%	19,1%
Főiskolai képzés	16,5%	22,0%	26,8%	24,1%	10,8%
Doktori képzés (PhD)	16,3%	20,5%	26,4%	23,8%	13,0%
Finanszírozási forma					
Államilag támogatott	11,1%	18,2%	25,7%	29,8%	15,5%
Költségtérítéses	29,9%	14,1%	22,3%	23,2%	10,6%
Mindkettő	21,9%	15,6%	12,5%	31,2%	18,8%

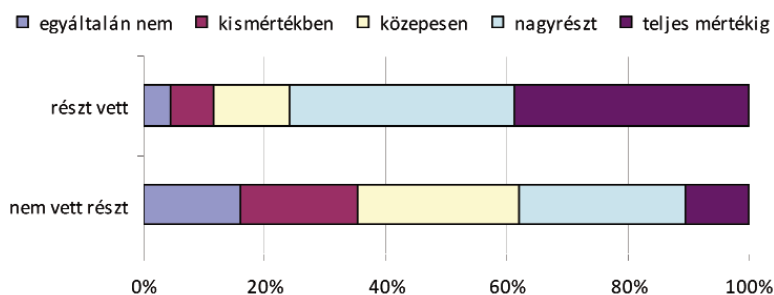
Érdekes összehasonlítani, hogy vajon a külföldi ösztöndíjban, képzésben részt vettek hogyan értékelik az ösztöndíj lehetőséget szemben azokkal, akik nem jártak külföldön (8. ábra). A kiutazók 80%-a teljes mértékben,

vagy nagyrészt elégedett míg az itthon maradtak 60%-a egyáltalán nem, kis vagy közepes mértékben elégedettek a lehetőségekkel. Feltéve, hogy az információ mindenki számára egyenlő mértékben áll rendelkezésre így vél-

hetően azok a hallgatók, akik megláták a különböző ösztöndíj lehetőséget nagyobb részben ki is utaztak, szemben azokkal, akik figyelmét elkerülték

ezek a lehetőségek. Fontos azt is megvizsgálni, hogy a külföldi ösztöndíj- lehetőségekről történő tájékoztatás eléri-e a megfelelő cél csoportot.

8. ábra Mennyire volt megelégedve a külföldi ösztöndíj-lehetőségekkel?
Külföldi képzésben, ösztöndíjban való részvétel szerinti bontásban (2010-2011 tavasz, végzettek).

Az Egyetemen mekkora figyelmet fordítottak a külföldi ösztöndíj- lehetőségekről való tájékoztatásra?

Mind a végzett mind az aktív hallgatók körében az Állatorvos-tudományi, a Gazdasági, illetve a Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar hallgatói voltak a leginkább elégedettek a külföldi ösztöndíj lehetőségekről való tájékoztatással, az összevont 2010-es és 2011-es felmérések alapján. Ezek az adatok hasonlóak a külföldi ösztöndíj lehetőségek színvonalának értékelésekor kapott eredményekhez.

Tapaszthatóak azonban eltérések is, amelyek alapján módosul a rangsor a karok között a külföldi ösztöndíj lehetőségekről való tájékoztatás szín-

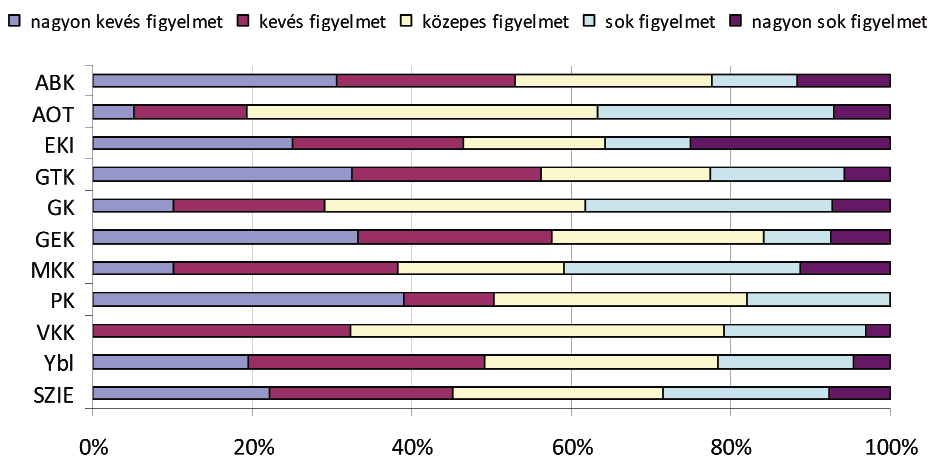
vonásban, a karokon tapasztalt külföldi ösztöndíj lehetőségekhez viszonyítva. Az Egészségtudományi és Környezetegészségügyi Intézet hallgatói úgy érzik, hogy a külföldi ösztöndíj lehetőségek ugyan nem elégségesek, ám a tájékoztatásra a Kar már megfelelő figyelmet fordít. Éppen ellenkező vélemény figyelhető meg a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar esetében, ahol az aktív, és a végzett diákok egyaránt úgy értékelik, hogy a lehetőségek ugyan szélesek, de a kar kevés – a karok között a legkevesebb – figyelmet fordította az ösztöndíjakról való tájékoztatásra. A Gépészmérnöki Karon kevés figyelmet fordítottak továbbá (az aktív és a végzett hallgatók

együttes véleménye alapján) az ösztöndíjakról való tájékoztatásra.

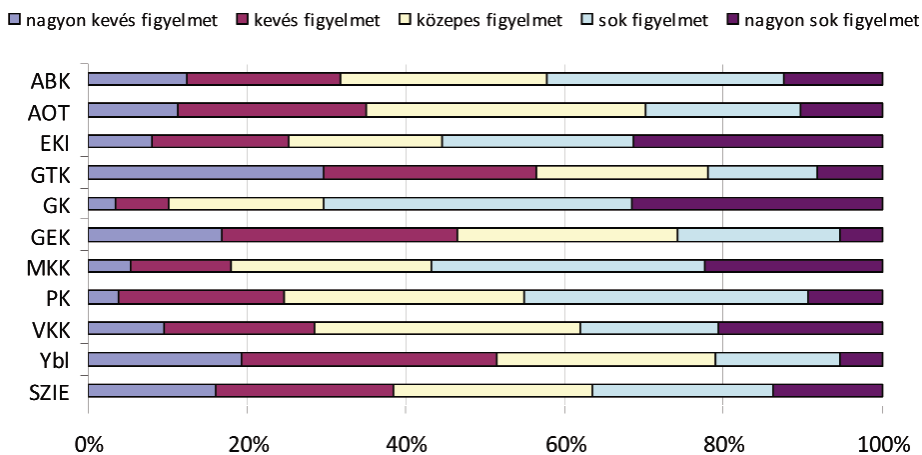
Bizonyos karok esetében a vélemény eltér a még tanulók, illetve a diplomázottak körében. A végzett hallgatók értékelése alapján az Alkalmazott

Bölcsészeti és a Pedagógiai Karon, míg az aktív hallgatók szerint inkább az Ybl Miklós Építéstudományi Karon fordítottak kevés figyelmet a külföldi ösztöndíj lehetőségekről való tájékoztatásra.

9. ábra Az Egyetemen mekkora figyelmet fordítottak a külföldi ösztöndíj-lehetőségekről való tájékoztatásra? (2010-2011 tavasz, végzettek)

10. ábra Az Egyetemen mekkora figyelmet fordítottak a külföldi ösztöndíj-lehetőségekről való tájékoztatásra? (2011 tavasz, aktív)

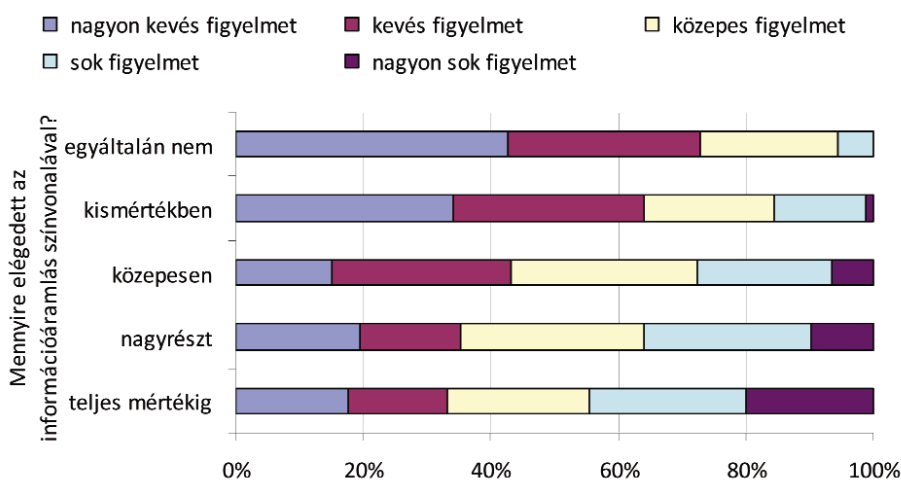

Érdekes feltárni, hogy vajon van-e összefüggés az Egyetem általános tájékoztatási, információ-áramlási, illetve a karok külföldi ösztöndíjakról történő tájékoztatási színvonala között?! Az Egyetem általános tájékoztatási rendszerei, információ áramlásai közé tartoznak pl. a tanulmányi információs rendszerek, a hallgatói nyilvántartási rendszerek, és az intézményi honlapok. Az adatokból megállapítható, hogy azon hallgatók, akik elégedettebbek az Egyetem általános információ áramlási színvonalával úgy vélik, hogy a kar megfelelő figyelmet fordít a külföldi ösztöndíjakról való tájékoztatásra.

Természetesen vannak nyitottabb, élénkebb hallgatók, akik elébe mennek az információnak, ám előfordulnak olyanok is akik, zárkózottabbak, kevésbé figyelmesek, akikhez az általános információk is nehezebben jutnak el. Összességében alacsony a megítélése az ösztöndíj lehetőségekről való tájékoztatásnak még azok körében is, akik viszonylag magasan értékelik az Egyetem általános információ áramlását. Ez azért fontos, mert ők, annak ellenére, hogy benne vannak egy „információs csomópont”-ban mégis hiányolják a külföldi ösztöndíj lehetőségekről való kielégítő tájékoztatást.

11. ábra Az Egyetemen mekkora figyelmet fordítottak a külföldi ösztöndíj-lehetőségekről való tájékoztatásra?

Az információáramlás (pl. a tanulmányi információs rendszerek, a hallgatói nyilvántartási rendszerek, az intézményi honlapok) színvonalával való elégedettségi szintek szerinti bontásban (2010-11 tavasz, végzettek).

Munkavállalás külföldön

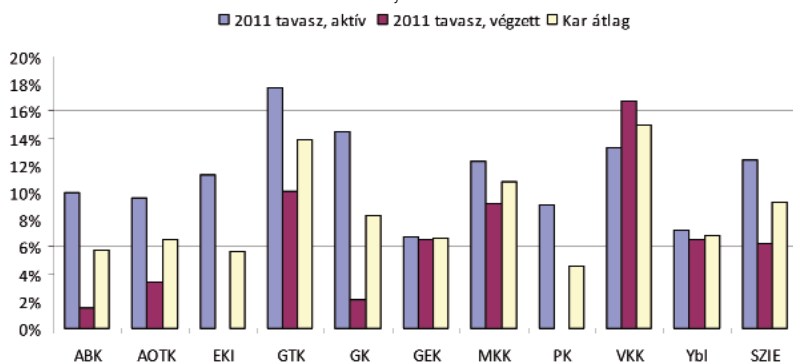
Dolgozott Ön hosszabb-rövidebb ideig külföldön?

A kérdőívek alapján a Szent István Egyetem végzett hallgatóinak 6,2%-a, míg aktív hallgatóinak 12,4%-a dolgozott már külföldön (2011 tavaszi felmérések alapján). Nemcsak az aktív és a végzett hallgatók, de az egyes karok között is jelentősek az eltérések.

Az aktív hallgatók esetében a legtöbben a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karról (17,7%), illetve a Víz- és Környezetgazdálkodási Karról (13,3%) mentek külföldre dolgozni. Érdekes, hogy a 2010-es tavaszi felmérés alapján a legtöbb aktív hallgató még nem ezekről a karokról, hanem a Gépészmérnöki, az Állatorvos-tudományi illetve az Ybl Miklós Építéstudományi Karról szeretett volna külföldön dolgozni. Ennek

ellenére e karokról éppen a legkevesebben jutottak ki a külföldi munkaerőpiacra a jelenleg is tanulmányaikat folytató diákok közül. A végzett hallgatók esetében a vágy és a valóság részben fed egymást. A 2010-es felmérés alapján a legkevesebben az Egészségtudományi és Környezetegészségügyi Intézet, illetve a Pedagógiai Karról tervezték, hogy külföldön is kipróbálják tudásukat és ennek megfelelően a 2011-es felmérés alapján e két karról senki sem vállalt munkát külföldön. A végzett hallgatók közül a legtöbben az Alkalmazott Bölcsészeti, illetve a Gazdasági Karról tervezték, hogy külföldre mennek munkát vállalni, ugyanakkor a legnagyobb arányban mégis a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karról (10,1%), illetve a Víz- és Környezetgazdálkodási Karról (16,7%) mentek végül, hasonlóan az aktív hallgatókhoz.

12. ábra Azoknak az aktív és végzett hallgatóknak az aránya, akik hosszabb-rövidebb ideig külföldön dolgoztak tanulmányaik közben

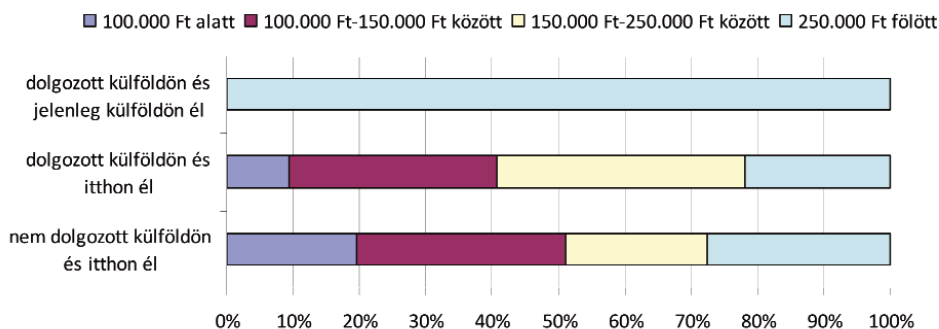

Vajon a külföldi munkavállalás és tanulás kölcsönösen feltételezi-e egymást? A végzett hallgatók tekintetében megállapítható, hogy azok aránya, akik részt vettek külföldi képzésben és dolgoztak is külföldön valamivel magasabb (6,7%), mint azoké, akik részt vettek külföldi képzésben, de aztán nem dolgoztak külföldön (3,5%). A legmagasabb ugyanakkor azoknak az aránya, akik dolgoztak, de nem tanultak külföldön (71%). Az aktív hallgatók körében jobban teljesül az előfeltétel, miszerint aki külföldön tanult az egyúttal dolgozott is odakinn és fordítva. Az adatok alapján, akik részt vettek külföldi képzésben azoknak

közel fele dolgozott is Magyarországon kívül.

Szintén fontos kérdés, hogy akik vállaltak munkát külföldön, vajon többet keresnek-e itthon a világot nem megjárt munkavállaló társaikhoz képest? A kép itt sem fekete-fehér, de annyi biztosan megállapítható, hogy azok, akik jelenleg külföldön élnek (a 2011 tavaszi felmérés során megkérdezett végzett hallgatók 2,8%-a) mind 250.000 Ft felett keresnek. Megállapítható továbbá, hogy a külföldet megjárt munkavállalók kisebb arányban keresnek 100.000 Ft alatt, ugyanakkor külföldön munkát nem vállalt társaikkal összehasonlítva ugyanakkor közel hasonló arányban keresnek 250.000 Ft felett.

13. ábra Jövedelem-megoszlás munkavállalás és lakóhely szerint (2011 tavasz, végzettek)

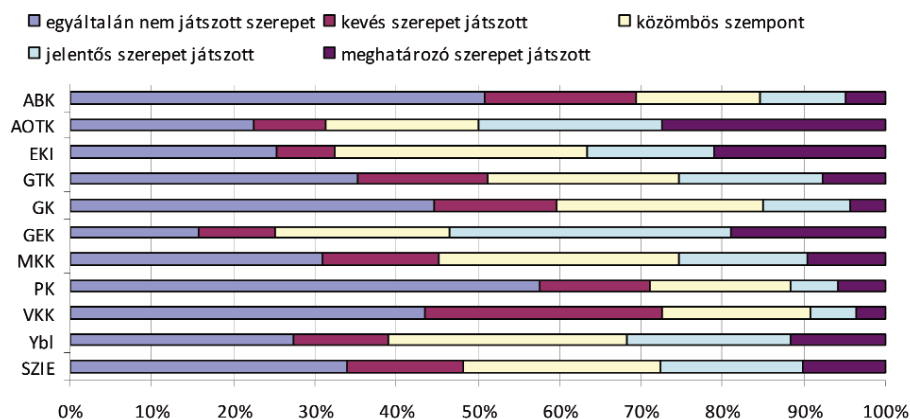

Mekkora szerepet játszott abban, hogy ide jött tanulni, hogy ezt a szakot választotta az, hogy ezzel a végzettséggel külföldön is könnyebb munkát találni?

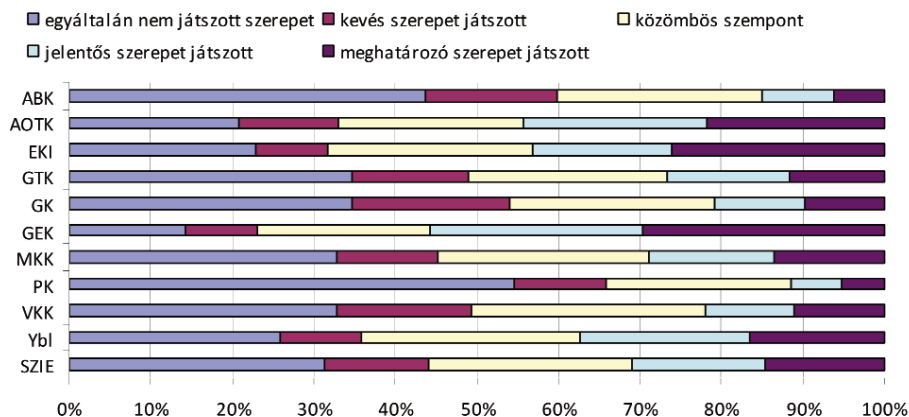
A Szent István Egyetemre való jelentkezés során a diákok összességében kevés szerepet tulajdonítottak annak, hogy vajon a szerzett diplomával külföldön el lehet-e majd helyezkedni vagy sem. Egyes karok hallgatói számára azonban a választásban meghatározó szerepe volt az Egyetemről megszerezhető külföldi munkalehetőségeknek. Így pl. az Állatorvos-tudományi. és a Gépész-

mérnöki Kar, illetve az Egészségtudományi és Környezetegészségügyi Intézet jelenlegi és végzett hallgatóinak magas, 60-70%-a tartotta fontosnak az egyetemre való jelentkezés során a külföldi munkalehetőségeket. Ezzel szinte majd teljesen ellentétes arányban, azaz a Szent István Egyetemet, illetve a tervezett szakot legkevésbé az egyetem által nyújtott külföldi munkavállalás reményében jelölte meg a felvételi során a jelenlegi és a végzett Pedagógiai Kar, Víz- és Környezetgazdálkodási Kar, a Gazdasági Kar, illetve az Alkalmazott Bölcsészeti Kar hallgatója.

14. ábra Mekkora szerepet játszott abban, hogy ide jött tanulni, hogy ezt a szakot választotta az, hogy ezzel a végzettséggel külföldön is könnyebb munkát találni? (2010 tavasz, aktív)

15. ábra Mekkora szerepet játszott abban, hogy ide jött tanulni, hogy ezt a szakot választotta az, hogy ezzel a végzettséggel külföldön is könnyebb munkát találni? (2011 tavasz, aktív)

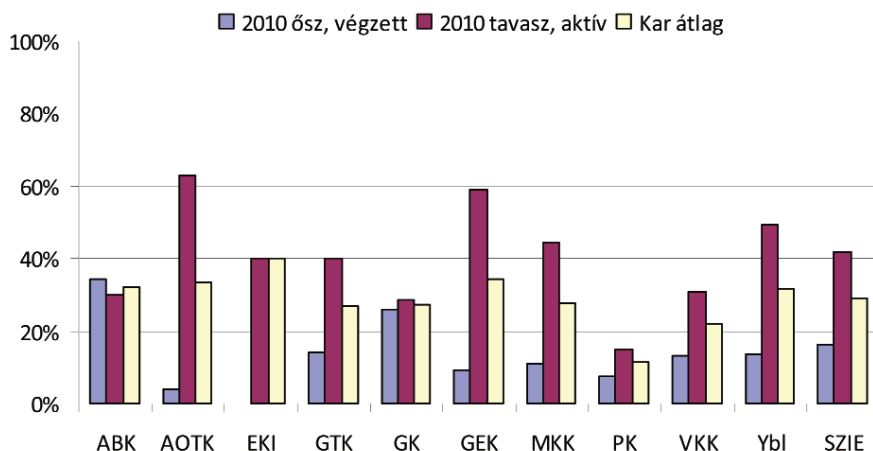
Tervezi-e, hogy a diploma megszerzése után külföldön (is) fog hosszabb-rövidebb időre munkát vállalni?

A Szent István Egyetem hallgatóinak 20-40%-a tervezte, hogy a diploma megszerzése után külföldön is munkát vállalni. Érdekes, hogy a 2010 őszi felmérés során megkérdezett végzett hallgatók, az összes kar tekintetében alacsonyabb arányban tervezték, hogy külföldön dolgoznak majd, szemben a 2010 tavaszi felmérés során megkérdezett aktív hallgatókkal, kivéve az Alkalmazott Bölcsészeti Kart. Az aktív hallgatók közül kiemelkedően sokan az Állatorvos-tudományi, a Gépészmérnöki és az Ybl Miklós Építéstudományi Kar hallgatói közül tervezték, hogy külföldön is fognak dolgozni. Legkevesebb külföldi munka lehetőség-

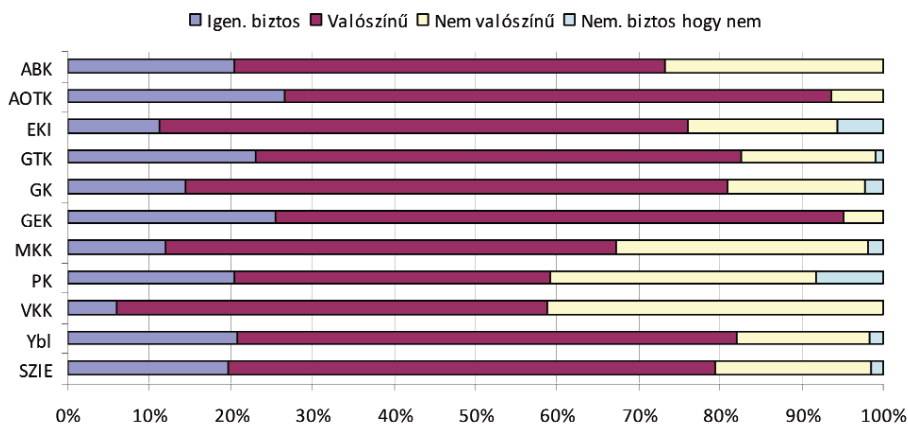
get a Pedagógiai Kar aktív hallgatói láttak. A végzett hallgatók esetében más a helyzet. Esetükben a legtöbben az Alkalmazott Bölcsészeti Karról, illetve a Gépészmérnöki Karról tervezték, hogy külföldön is fognak munkát vállalni.

Az egyes karok által nyújtott hazai és külföldi munkaerőpiacon való elhelyezkedési esélyeket a hallgatók eltérően véleményezték. Azok az aktív hallgatók, akik tervezték, hogy külföldre mennek dolgozni, itthon is jó esélyeket láttak arra, hogy munkát találnak (pl. Állatorvos-tudományi Kar és Gépészmérnöki Kar) (17. ábra). Ezzel szemben azon aktív hallgatók, akik számára kevésbé jelent opciót a külföldi munkavállalás, pesszisztábbak a hazai elhelyezkedésüket illetően is (pl. Pedagógiai Kar, Víz- és Környezetgazdálkodási Kar).

16. ábra Azoknak az aktív és végzett hallgatóknak az aránya, akik tervezték, hogy külföldön is fognak dolgozni

17. ábra Mennyire tartja valószínűnek, hogy a diplomaszerzés után egy-két éven belül ezen a szakterületen (több képzés esetén: az elsőként megadott képzés szerinti), az Ön által megfelelőnek tartott munkakörben tud majd (tudna) elhelyezkedni? (2010 tavaszi, aktív)

Ha tervezi, hogy külföldre megy dolgozni, melyik országba?

A legtöbb hallgató Angliába, Ausztriába, Németországba és Hollandiába

menne szívesen dolgozni. A Gazdasági Kar a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, illetve a Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar hallgatói-

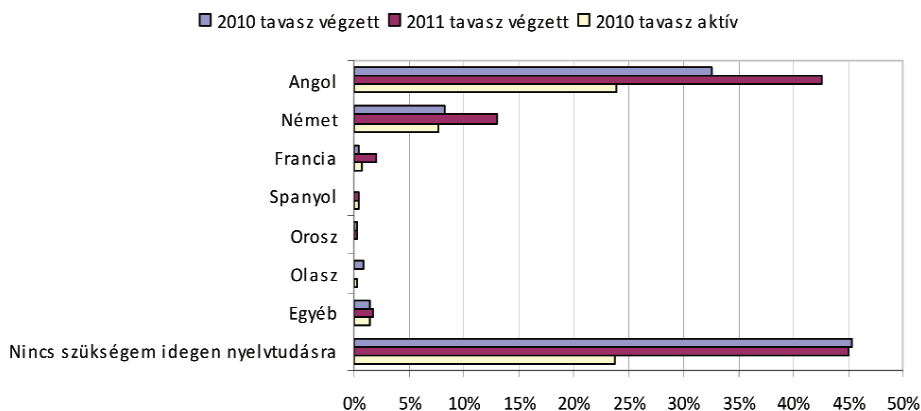
nak célország szerinti palettája a leg-szélesebb; Oroszország, Spanyolország mellett úticél Bulgária és a Távol-Kelet is. Ugyan az Egészségtudományi és Környezetegészségügyi Intézet végzett hallgatói nem jelölték meg egy országot sem, noha az aktívak körében készített felmérés során 40%-uk tervezte, hogy a diploma megszerzése után külföldön is vállalna munkát, illetve 10%-uk dolgozott is.

Melyik idegen nyelvet használja rendszeresen jelenlegi (hazai) munkahelyén?

A felmérések alapján a Szent István Egyetem jelenlegi és végzett hallgatóinak negyedének-felének nincs szüksége nyelvismeretre a

munkahelyén. Közel hasonló arányban az angolt jelölték meg, mint rendszeres kommunikációs eszközt a munkahelyükön. Kiemelkedik továbbá a németet használók aránya (7-13%). A francia, spanyol, orosz és olasz nyelvet használók azonban már csak 1% alatt képviseltetik magukat. Az összes „egyéb” nyelv-ként megjelölt nyelvterület pedig összesítve is épphogy meghaladja az 1%-ot. Az egyéb nyelvekre vonatkozóan a 2011-es aktív tavaszi felmérés ad bővebb felvilágosítást. Az aktív hallgatók körében az egyéb nyelvek közé összesen 29 nyelv tartozott. A kategórián belül osztozott a román (24.2%), a latin (10.6%), a szlovák (9%), az eszperantó (6%), a

18. ábra Melyik idegen nyelvet használja rendszeresen jelenlegi munkahelyén? (Többet is megjelölhet)

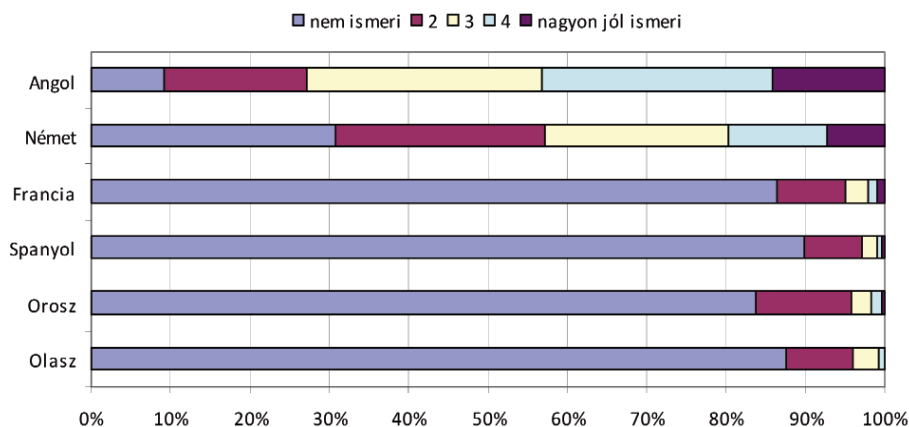

japán (7.6%), a holland (3.3%), és a szerb (3%) nyelv. Az aktív hallgatók 2% alatti arányban állították, hogy beszélnek arabul, finnül, horvátul, kínaiul, lovári nyelven, sőt indonéz, vietnámi vagy éppen mandarin nyelven is. Kérdéses, hogy mindezen nyelvek közül melyiket, milyen szinten használják a munkájuk során az egykori és jelenlegi hallgatók?

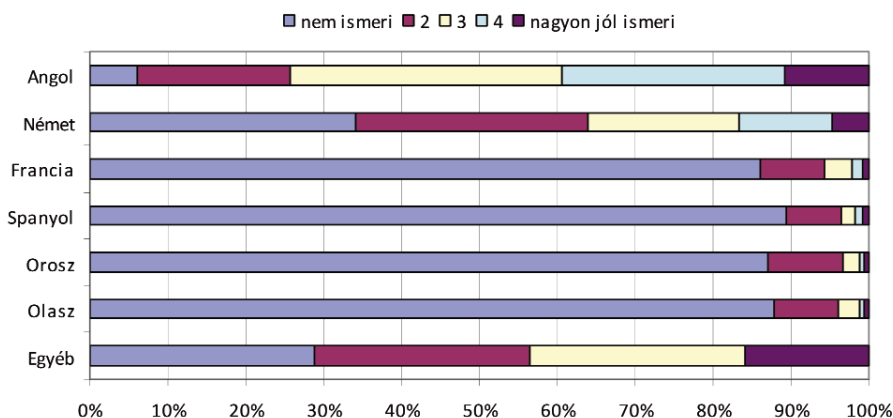
Egyaránt a végzet és az aktív hallgatók a többi nyelvekhez viszonyítva saját bevallásuk alapján viszonylag jól ismerték az angolt. Érdekes, hogy a végzett hallgatók annak ellenére, hogy idősebbek nincsenek a nyelvismeret mélyebb birtokában, szemben a jelenleg is tanulmányaikat folytató hallgatókkal. Megállapítható, hogy mind az

aktív, mind a végzett hallgatóknak már komolyabb fenntartásaik voltak a német nyelv ismeretségét illetően. A válaszok alapján francia, spanyol és orosz nyelveket hallgatóknak legfeljebb csak néhány százaléka ismerte megfelelően. A különböző nyelvek ismereteinek szintje jól tükrözi a külföldi tanulás és munkavállalás szempontjából népszerű célországok nyelveit. Hiszen a legtöbben éppen Angliába, Amerikába, illetve Németországba terveztek tanulni, dolgozni vagy éppen ott tanultak, dolgoztak. Szembetűnő, hogy az egyéb nyelveket beszélők 15%-a állította magabiztosan, hogy az adott nyelvet nagyon jól ismeri, ez az aránya hasonlít az angolt jól beszélők arányához.

19. ábra Milyen szintű nyelvtudása van az alábbi idegen nyelvekből (2011 tavasz végzett)

20. ábra Milyen szintű nyelvtudása van az alábbi idegen nyelvekből? (2010 tavasz aktív)

A külföldi diákok körében végzett felmérés eredményei

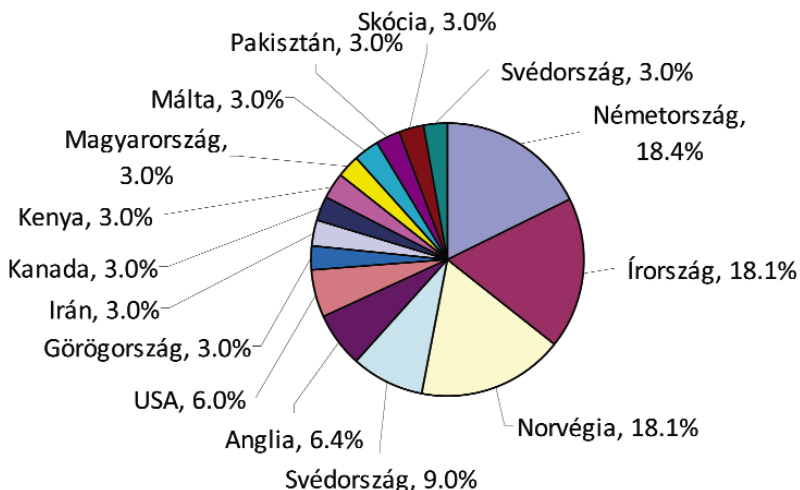
A 2011-es tavaszi felmérés során 71 külföldi hallgató véleményét kérdezték meg többek között a hazai és a külföldi tanulási és munkavállalási szokásaikról. Az általuk kitöltött kérdőívek alapján a Szent István Egyetemen a legtöbb külföldi hallgató az Állatorvos-tudományi Karon tanult (83,1%), míg a többiek a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karon (16,9%). A külföldi hallgatók 84,3%-a állatorvosi, 14,3%-uk vidékfejlesztési agrármérnöki (MA/MSc), míg 1,4%-uk agrármérnöki (BA/BSc) képzésben vett részt. Érdekes, hogy sokkal több külföldi nő (74,6%), mint férfi (25,4%) tanult a Szent István Egyetemen. A diákok döntő többsége (90%) költségtérítéses, míg a kisebbség állami-

lag támogatott finanszírozási formában vett részt.

A hazánkba látogató külföldiek korábban is viszonylag mobilak voltak, hiszen középiskolás korukban közel negyedük már külföldön is tanult. A középiskolai tanulmányait harmaduk elsősorban saját családi finanszírozással oldotta meg. Külföldi/nemzetközi ösztöndíjból, pályázatból 23%-uk, hazai ösztöndíjből 16%-uk részesedett. A külföldi diákok többsége jelenleg nem dolgozik (közel 90%-uk), korábban azonban egyharmaduk dolgozott.

Az ide látogató külföldi diákok elsősorban három fő országból egyenlő, 18-18%-uk Németországból, Írországból és Norvégiából. A további 12 ország között Svédország és az Amerikai

21. ábra A külföldi diákok lakóhelyei 14 éves korukban

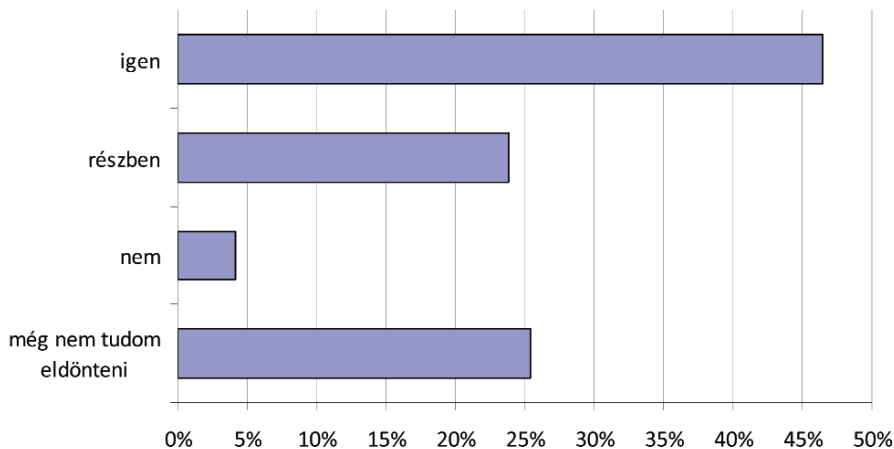

Egyesült Államok mellett megtalálható Irán, Pakisztán, illetve Kenya is.

A külföldiek számára elérhető képzések – bevallásuk alapján – beváltották a hozzájuk fűzött reményeiket. A külföldi diákok közel fele úgy ítélte meg, hogy a választott sza-

kon megkapta a jelentkezéskor remélt tudást. Negyedük a felmérés idejében még nem tudta megítélni, hogy vajon a számára megfelelő tudást kapja-e, hiszen a képzésük elején tartottak. Közel ugyanennyien úgy gondolták, hogy csak részben

22. ábra A választott képzés megadta-e a remélt tudást?

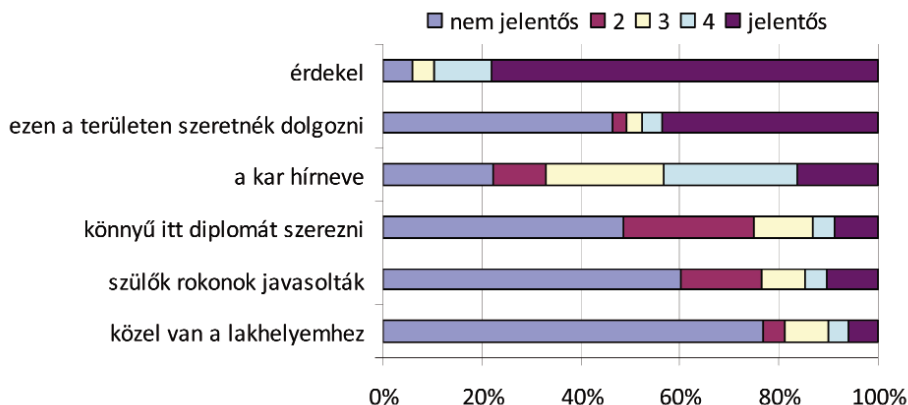

kapták meg az elvárt ismereteket. Mindenképpen az egyetem javára írható azonban, hogy viszonylag kevesen, 5% alatti arányban vallották, hogy nem jutottak a megfelelő, elvárt tudáshoz.

A kérdőív részletesebb elemzése során megállapítható, hogy a külföldi diákok egyetemét és szakot, elsősorban az érdeklődésüknek megfelelően választanak (23. ábra). Az adott képzés választásának hátterében fontos szerepet játszott továbbá az a tény, hogy a későbbiekben kiválasztott szakterüle-

ten szeretnének elhelyezkedni. Szintén fontos tényező volt a Kar jó hírneve. Nem azért jönnek ugyanakkor a külföldi diákok Magyarországra tanulni, mert itt esetleg könnyű diplomát szerezni, vagy mert a szülők ezt javasolták. Legkevésbé pedig azért nem, mert az egyetem esetleg közel esik a lakóhelyükhöz. A külföldi diákok egyébként elég mobilnak bizonyultak, hiszen 97%-uk (tanulmányaik végzetével) végül nem is abban a városban szeretne letelepedni, ahol a diplomájukat megkapták.

23. ábra Mekkora szerepet játszottak az alábbiak abban, hogy ezt a szakot, ezt a kart választotta?

Összefoglalás

Tanulás külföldön

A Szent István Egyetemen a Diplomás Pályakövető Rendszer keretében több mint 7000 ezer 2007 és 2010 között végzett és jelenleg is tanulmányaikat folytató diákot kérdeztek meg többek között a külföldi tanulási és munkavállalási szokásaikról, valamint az ezzel kapcsolatos tapasztalataikról.

Megállapítható, hogy az egyetemen mind a végzett (5,7%), mind az aktív hallgatók esetében (4,3%) viszonylag alacsony a külföldi képzésben, ösztöndíjban való részvételi arány.

Összehasonlításként az ELTE aktív hallgatóinak 10%-a („Az ELTE hallgatók külföldi mobilitása”, 2011) vett részt valamilyen külföldi képzésben, gyakorlaton. Az ELTE-n a Bölcsészettudományi, az Informatikai és a Társadalomtudományi Kar hallgatói a leginkább mobilisak. A Pannon Egyetemen ez az aránya 6,3% (Formádi és mtsai., 2009)

A Szent István Egyetemen az egyes karok között szintén nagy eltérések tapasztalhatóak a külföldi képzésben, ösztöndíjban részt vettek arányában. A felmérések alapján az Állatorvos-

tudományi Karról kiemelkedően sok diák látogatott külföldre tanulás céljából. Köszönhető ez a többi között annak, hogy a kar 19 külföldi egyetemmel tart szakmai kapcsolatot. Figyelemre méltó, hogy a 2011/12-es tanévben csak az Erasmus ösztöndíj keretében összesen 69 helyet hirdettek az állatorvos hallgatóknak. A kiutazni vágyóknak érdemes olvasgatniuk a kar honlapján megtalálható, korábbi Erasmus hallgatók élménybeszámolóit, amelyek döntéshozatalukat akár meg is könnyíthetik.

Átlagosan jóval többen szeretnének külföldön tanulni (18%), mint akiknek ez sikerült (5%).

Ez a megállapítás nemcsak minden karra, ám országos szinten is igaz. Így pl. az ELTE-n, a kiutazott 10%-kal szemben, a diákok közel fele szeretne külföldön is tanulni, legalább néhány hetet, egynegyedük pedig akár több évet is szívesen vállalna („Az ELTE hallgatók külföldi mobilitása”, 2011). A Szent István Egyetemen különösen nagy rés tapasztalható a vágyak és a valóság között a Mezőgazdaság- és Környezettudományi, az Ybl Miklós Építéstudományi Kar, az Alkalmazott Bölcsészeti és a Gépészmérnöki

Karok esetében. A kiutazás elmulasztásának kétféle oka lehet: a hallgatók nem eléggé nyitottak a lehetőségekre, ill. a tájékoztatás nem volt megfelelő színvonalú. A hallgatói figyelmességet valamelyest tükrözi, hogy aki részt vett külföldi ösztöndíjban, tehát meglátta a lehetőséget, még azok közül is sokan alacsonyan értékelték a külföldi ösztöndíjakról, képzésekről való tájékoztatás színvonalát és a külföldi képzésben való részvételi lehetőségeket. A probléma tehát inkább a tájékoztatás színvonalában és a lehetőségek hiányában keresendő.

A végzett és aktív hallgatóknak csak 20%-a érezte úgy, hogy az egyetem sok, vagy nagyon sok figyelmet fordított a külföldi ösztöndíjakról való tájékoztatásra. Cca ugyanennyien voltak elégedettek a külföldi ösztöndíj lehetőségekkel is.

Az elégedettebbek közé tartoznak mind a lehetőségekkel mind a tájékoztatással kapcsolatban az Állatorvostudományi és a Gazdasági Kar aktív és végzett hallgatói. Ezzel szemben a lehetőségekkel és a tájékoztatás színvonalával a legkevésbé elégedettebbek a Pedagógiai Kar, az Alkalmazott Bölcsészeti Kar, a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, illetve a Gépész-

mérnöki Kar hallgatói. Összességében elmondható, hogy viszonylag sokan szeretnének külföldön tanulni, de keveslik a lehetőségeket, illetve alacsonynak tartják a tájékoztatás színvonalát az Alkalmazott Bölcsészeti és a Gépészmérnöki Karok hallgatói.

Munkavállalás és tanulás külföldön

A Szent István Egyetem aktív és végzett hallgatóinak külföldi munkavállalási aktivitása érdekes módon nem tükrözi a külföldi tanulási szokásokat. Azok aránya valamivel magasabb, akik dolgoztak kint, mint akik kint is tanultak.

Amíg külföldi képzésben a végzettek 5,7%-a, az aktív hallgatók 4,3%-a vett részt addig a külföldön munkavállalók aránya a végzettek esetében 6,2%-a, az aktívak esetében viszont 12,4%.

Ezzel szemben az ELTE-n a hallgatók 40%-a már vállalt munkát külföldön, legtöbbször a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai illetve az Informatikai Karról, legkevesebben pedig a Természettudományi Karról (20%) („Az ELTE hallgatók külföldi mobilitása”, 2011). A Szent István Egyetemen a legtöbb hallgató az Állatorvostudományi Karról ment külföldre tanulni, míg

dolgozni a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karról, illetve a Víz- és Környezetgazdálkodási Karról mentek a legtöbben. A külföldön való tanulás tehát nem feltétlenül vonja maga után a külföldön történő munkavállalást is.

A diákok 30%-ánál az egyetem- és szakválasztásában fontos szerepet játszott a külföldi munkalehetőség. Ezt az arányt visszatükrözi, hogy kb. ugyanennyien terveztek, hogy szeretnének külföldön dolgozni. Összességében, egyetemi szinten a külföldi munkavállalással kapcsolatos tervek és a valóság – a tanulási elképzelésekhez hasonlóan – nem esnek egybe.

Egyetemi szinten a diákok 30%-a tervezte a külföldi munkavállalást ezzel szemben csak 9%-uk jutott ki

Az ELTE-n nem tapasztalható ekkora rés, bár meglepően nagy 60%-os arányban mennének ki külföldre pár hétre munkát vállalni, míg a diákok közel fele akár évekig is hajlandó lenne külföldön dolgozni („Az ELTE hallgatók külföldi mobilitása”, 2011). A Debreceni Egyetemen ugyanakkor a diákoknak csak 20%-a tervezte, hogy külföldön is szeretne tanulni. A karok közül itt kiemelkedik a Zeneművészeti (60%) és az Általános Orvostu-

dományi Kar (40%), míg a Természet-tudományos Kar hallgatói éppen az átlagnak megfelelő 20%-os arányban tervezték a külföldi tanulást (www.unideb.hu/portal/sites/default/files/DPR_DE_hallgatoi_diag.pdf). Külföldi munkavállalást a Pannon Egyetem megkérdezettjeinek 40%-a vállalt el (Formádi és mtsai., 2009).

A Szent István Egyetemre történő jelentkezés során az Állatorvos-tudományi, a Gépészmérnöki, az Ybl Miklós Építéstudományi Kar, illetve az Egészségtudományi és Környezetegészségügyi Intézet végzett és jelenlegi hallgatóinak közel 70%-a tartotta fontosnak, hogy ezzel a diplomával külföldön is el lehet majd helyezkedni. Ennek megfelelően e karok hallgatói közül terveztek a legnagyobb arányban, hogy külföldön is fognak munkát vállalni. Érdekes módon viszont a legnagyobb arányban mégsem e karokról kerültek ki szerencsét próbálni, bár az egyes karok közötti eltérések a külföldi munkavállalást illetően átlagosan csak 10%-on belül mozogtak. Külföldi munkát a legnagyobb arányban a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karról, a Mezőgazdaság- és Környezettudományi Karról, illetve a Víz- és Környezetgazdálkodási Karról vállal-

tak. Ezen karoknál a valóság közel került a vágyakhoz más karok esetében azonban nagy a rés a tervek és a valóság között, így pl. az Egészségtudományi és Környezetegészségügyi Intézet, az Állatorvos-tudományi Kar, illetve az Alkalmazott Bölcsészeti Kar hallgatói hiába tervezték, viszonylag alacsony arányban jutottak külföldre (24. ábra). Végezetül megállapítható, hogy az angol nyelvet a diákok 40%-a nagyon jól, illetve jól ismerte, ami lefedi azok arányát, akik külföldön szeretnének tanulni illetve dolgozni, így elméletileg a kiutazásban ez az akadály nem lehetett gond.

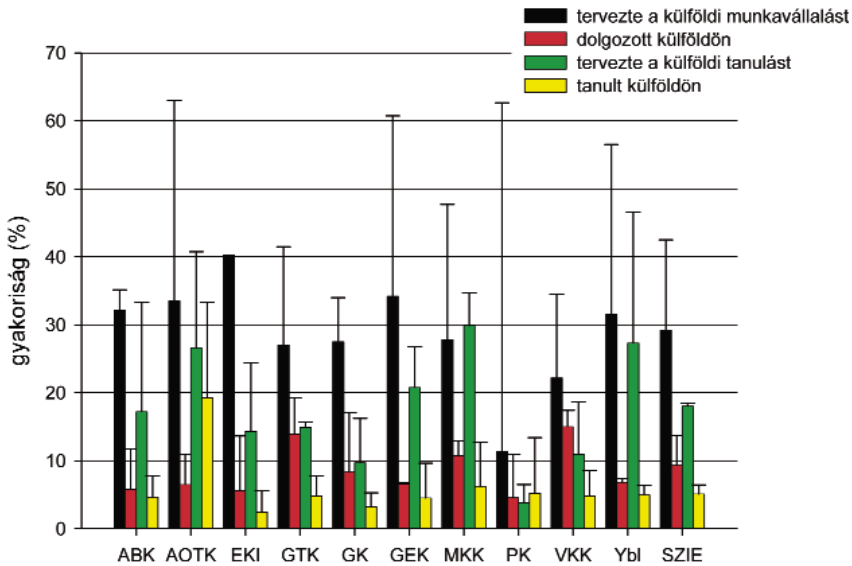
Summa és kitekintés

Összességében megállapítható, hogy a Szent István Egyetemen viszonylag alacsony a külföldön tanulók (5%) és munkavállalók (9%) aránya, ugyanakkor kiemelendő, hogy a kint dolgozók aránya magasabb volt a kint tanulókkal szemben. Az igények ugyanakkor meghaladják a valóságot, így érdemes elősegíteni a kiutazással kapcsolatos terveket. Az irodalmi adatok alapján egész Magyarország migrációs hajlama viszonylag alacsony (Hárs és Neumann 2007). Az Európai Unió országaiban a felsőoktatásban

tanuló hallgatók 10-15%-a tanul hosszabb-rövidebb ideig más országokban, ez az arány Magyarországon átlagosan csak 2% körülire tehető (Rédei 2006). Az összes külföldön tanuló hallgató 80%-a öt országba irányul; 43%-uk az USA-ba, 16%-uk Nagy-Britanniába, 13%-uk Németországba, 11%-uk Franciaországba, míg 8%-uk Ausztriába (Rédei 2006). A hallgatókat küldő fő forrásterületek elsősorban Európa és Ázsia (Rédei 2006). Sokak számára a külföldi munkalehetőség azonban nem is nyújt piaci alternatívát, sőt számosan visszatérnek a várt nyereség elmaradása vagy a túlzott költségek miatt (Hárs és Neumann 2007). A motiváció nemcsak a jobb megélhetésbe vetett bizodalomból származhat, illetve nem feltétlenül a 60-es évekre jellemző agyelszívásból, vagy a 80-es évekre jellemző globalizált világból fakad (Rédei 2006). Természetesen ezek is jellemzőek ám egyre többen vannak az önmegvalósítás érdekében világot járók (Rédei 2006).

Legfontosabb talán tisztában lenni azokkal a lépésekkel, amelyek a kívánt céljainkhoz vezetnek. Egy angliai felmérés szerint, meglepő módon, a diákoknak csak fele érzi úgy, hogy megfelelő mértékben ismeri saját céljaihoz

24. ábra Tervezett és megvalósult külföldi tanulás és munkavállalás, összesítve az aktív és végzett hallgatókat illetve a felmérési időpontokat

Adatok forrása	végzett hallgatók			aktív hallgatók	
	2010 ősz	2010 tavasz	2011	2010 tavasz	2011
tervezte a külföldi munkavállalást	x	x		x	
dolgozott külföldön			x		x
tervezte a külföldi tanulást		x		x	
tanult külföldön	x	x	x	x	x

vezető utat (Smith 2011). A hazai hallgatók külföldi, míg a külföldi diákok magyarországi képzésének és munkavállalásának elősegítése lehetőséget teremt egy felszabadult, innovatív, interakciókban gazdag tanulási és munkakörnyezet kialakításához.

Javaslatok

- A további kérdőívekben érdemes a külföldi tanulás és munkavállalás sikerességére vonatkozó kérdése-

ket is feltenni. Így pl. hogyan értékeli a diákok a külföldi képzést szakmai, nyelvi, kapcsolatteremtési, személyes fejlődési folyamatokban? Képzésen túl részt vettek-e egyéb szakmai gyakorlaton, tréningen, konferencián? Milyenek a külföldi munkatapasztalatok? Megfelelő képzést nyújtott-e az Egyetem a külföldön való elhelyezkedéshez? Miért jönnek haza, miért maradnak kint a hallgatók, munkavállala-

lók? Milyen szervezésében jutot-
tak külföldre?

- Szükséges növelni nemcsak a külföldi képzésekről, de a munkalehetőségekről is a tájékoztatás színvonalát. A külföldi képzési és munkalehetőségekkel kapcsolatos lehetőségeket, elérhetőségeket érdemes a karok honlapjain egységesen közzé tenni. A külföldi képzéshez, munkához vezető utakat érdemes lépésről lépésre ismertetni (az eltérőségekre rámutatni EU, USA, Kanadában stb. vonatkozásában). Fontos belinkelni az elérhető, megpályázható helyeket, érdeklődési köröknek megfelelően, továbbá közzétenni továbbá az aktuális szakterületeken a képzésekről és az álláshirdetésekről szóló levelezőlisták címeit, elérhetőségeit. Megjegyzendő, hogy nem szükséges külföldre menni „külföldi” oktatás reményében, hiszen az internet megfelelő kapcsolatot biztosít a kommunikáció lefolytatásához.
- Szükséges kiterjeszteni külföldi hallgatókra vonatkozó kérdéseket olyan egyéb karokra is, ahol nagy számban fordulnak elő pl. a Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar, Gépészmérnöki Kar, Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar.
- A Szent István Egyetem képzéseit vonzóbbá kell tenni a külföldi hallgatók számára. Számos Karon és Tanszéken megvan az oktatók megfelelő nyelvismerete és a szükséges infrastruktúra ahhoz, hogy további képzések legyenek ajánlhatóak és indíthatóak a külföldiek számára. Érdemes elsősorban Ázsia, a Közel-Kelet felé nyitni, hiszen itt nemcsak a népszerűség az angol nyelvismeret ugrott meg robbanásszerűen, de a technológiai fejlesztések és a szakértelem is. Egyes szakokon érdemes eleve angol nyelven szervezni a képzést, amely mind a hazai mind a külföldi diákok hasznára válhat. A külföldi diákok toborzásában kiemelkedően fontos szerepe van az internetes megjelenésnek. Érdemes egyszerű, pár lépéses felvételi eljárást alkalmazni, és ezt közzétenni az interneten illusztrálva a lépéseket. Az egyszerű jelentkezési folyamat-hoz jó példa az egyik kanadai egyetem honlapján megtalálható (www.mun.ca/become/graduate). Érdemes továbbá közzétenni a képzés ismertetését, tematikáját, továbbá az ösztöndíj, elhelyezkedési valamint a rekreációs és kulturális lehetőségeket is.

Irodalom

Az ELTE hallgatók külföldi mobilitása (2011. április 20). minoseg.elte.hu/hir?id=NW-142 (Letöltés 2011. szeptember 14.)

Formádi, K., Gadár, L., Mayer, P., Korondi, M., Nerhaft, Sz., és Varga, R. (2009). A Pannon Egyetemen végzetek szakmai életútja – A kezdet. Pannon Egyetem Karrier Iroda, Veszprém, 88 pp.

Hárs, Á. és Neumann, L. (2007). A nemzetközi és a belső vándorlás kapcsolata = International and

internal migration. Munkabeszámoló. OTKA. 38 pp.

Rédei, M. (2006). Külföldön tanulni. Magyar diákok külföldön, illetve külföldi diákok Magyarországon. Magyar Tudomány, 166 (6), 746-757.

Smith, Ch. (2011). Kick-starting career reflections: An action research initiative using voting technology. Graduate Market Trends, Summer 2011, 23-27. Retrieved from viewer.zmags.com/publication/dc63c97d#/dc63c97d/26

Köszönettel tartozom Rudnák Ildikónak, Kocsis Tibornak és Dr. Koncz Gábornak a tanulmány elkészítése során nyújtott segítségükért.